

Wistok Pohy.

Kwestionariusz w sprawie badania rodowiska.

Wioska, Saluy

Ludność: Leczki ilość: 1800 mieszkańców

Ludność wiejska i innych ^{na wycieczki} z wioski: Wioskani innych
zalewni zjadają mięsności pochodzą. Leczkami są
nie narywały, co to wyjątki, więksi gospodarce uak.
nie wrażliwości.

Zagadnienie antropologiczne.

Wiekstosi jest wzrostem średni, są też i niższego wzrostu
Proporcja ciała normalna, głowa okrągła z miękkimi,
włosami: szarymi. uszy: duże, miękki profil twarzy, jak i całej
twarzy, zębów miękki

Zagadnienie topograficzne.

Geometry plan wioski w sąsiedztwie.

Liczba mieszkańców: 1800. Wioska jest wyznaczonej g. kat.
z wyjątkiem dywizji a jest ich 15. Polaczeń to mieszkańcy wędrują

Wiekstosi posiada od 10 morgów do 20 morgów.

Ziemia gliniasta - II rodzaju.

Głównie tu uprawiają: owoce, ziemniaki, jęczmień, karczki, konopie,
len, brokko (buka) (do chleba z młocem dodają) Karczki.

Zajmują się hodowlą bydła rogatego i miernociernej.

Pracują więcej kobiet na obszarach, koby, owce, gęsi, świnie,

Pracują wioskami, Tawor, w normalnych warunkach brak,

z wzmianką są: Hlajosty, imię wyjątkiem naszym, pochodzą

rodzina jura, Bukowina, Horzka, Kiczara.

Pracownik oddzielnych mi mają, pasą po lasach.

Jeśli, choć nie sądzona dane o powstaniu miejscowości:

Jedną to: że, między przez obywateli miejscowości, która była samowolą
lasem wdrowali ludzie na węgry i brachy ze pracą, na
całym lato, na zimę wracali, którzy wstają w tej sprawie.

kali. Innym przykładem, że w wyjątkich okolicznościach
 drali smolarze wypalać drzewa i robić małe smole
 i z tych rzeczy miała tu osiedlić się. Głównie temi
 lasami, które tu jedynie były, wędrowali i kępcy
 na łęgi i łąki, i ogrodnicy - mieli one wady
 u lasów spryskanych, by wynieć napady, części
 tych spryskanych miała się tu rozbudować - są nawiązki
 spryska (może i nie słusznie) z drugiej strony części
 bradziwa dwój młot,

Zagadnienia ^(językowe) ~~językowe~~
 ludności tu wada językiem teutońskim.
 W dobie się wpyły języka polskiego, a w dobie
 to, a przedewszystkiem języka ruskiego/ukraińskiego
 Najzwyklejsze wytwory teutońskie. Wzrost jakie
 są między wytworami a pozostała mowa tu. W zasadzie
 ich niema, jedynie są wyrazy, których tu nie używają
 n.p. "miano" tu zaś mówią "katio", "liwa" "li" jest tu
 nie używane w pisaniu n.p. listów tylko "u"
 "pinazi" = (tu mówią) "porozy"

Gdy zostały one wytwory i prowadzone drzewi miały
 trudności w wytworach, obecnie nawet bij im przykład,
 w teutońskich wytworach wie o poprawkach.

Litery alfabetu teutońskiego w zasadzie są, że same
 w i litery w księżkach ruskich.

Język polski charakteryzuje się pracą, która
 nie ma i nie ma - nagłos w słowach różnych i innych dają.
Kultury materjalna.

W dobie zrodzenia utrzymywanie tu. ludność jest rolnictwo
 i zarobkowanie n.p. zwołki plesek z tartaku co dzień
 wii do stajni, a kiedy czas jechać na zimna po dworach,
 zimną swoją pracą w lesie, wycinają drzewa,
 Nazwy są: jira, jilec, marena, mement, cyga:
 ma ryba, adya.

Pyly Tomi; sakiem i w. dka (radko) i w. ka, raki.
 Tajmya sie hodowla kami (gorskie mistie) kwos, owice
 i koz. Wprawiaci ^{polu} ualozynie nie umia i niedbale to wy-
 ma. So mrawoy wywaja pdmrim i bronami, mo-
 tyki. W zimie wyroza na pola w gore na voz (wornik)
 i mdadaje i kupa z wiesna rozupuje, ora i bronuje,
 tak robia pad zbozi i ziemniaki (kandurki), modyka mi.
 na zbronowanej ziemi zakopuje kartofle.

Zboze przechowuja w skrzyniach znajdujacych sie w komo-
 re (wypasie) ziemniaki w jaskiniach na ogrodzie
 jak i kopsach.

Jadlosci: lewese - zamieszka - syranka z tartych kartof-
 li; - pierogi z kapusty i kartofli; - rianka z kapusty - kartofle - bib-
 groch - tymyca - bobalki - jemaki. Kady gospodarz
 przechowuje u siebie robie to co mu potrzeba.

W gospodarstwie - proz rozy bednarskich - Tajmyja
 on wyrobese plotka i sukna z wedy, owice na w domu
 potrzeby. Muru (chuzij) drewniane, pad jednym dachem
 jest dom miodkalny, stado, stajuna. Dachy wysoko
 istaone domiane, kominy wychodza na stynch, trzian
 wosone, glina (mijzowa) - na podwozach miodad
 i miodysioi - guziera cieknie po całym podwozem
 i miodysio na ulice. W stajunie dom ma za hata
 zdani klada, siano na ziem, Nie brak i obceie
 skadup, ktorzych - okna w wykroci zabite, nie
 do otwierania.

Stary meki: Koszula ma do ^(pod wyje zapnita keln. wieszak) wyszynana, spodnie w zimie
 z sukna bronzowego (woszenie) a lecie z pdotna hwa
 nops z bokow obszyane kolono weu szuwrkiem, kam
 zalka (w. wente) bluza (w. girak) jateu (hunka)
 gumy z sukna bronzowa, a w zimie jesece na to
 korink. Na nogach chodaki, sacuj robie, lub buski
 albo buty z dolewami (w. zimie). W lecie na gbowo

starsi nosza kapeluszki słomiane, wstanej roboty, a prze-
warimi czapki kupa, rózne.

Strój żeński: Koruła (zw. opliteza) spodnie sa
fortoch - zapaska, góseł, - churtka (zw. facetyk)
plaska, koto wyji korale (pariocki).

Grzebki lub chodaki.

Sprzęż domowy - Stół - ławy - łóżko (posiit)
nad meż kodyska umocowana do sufitu - starzynia
(zw łada). Na ścianach mało obrazów świętych.

Ekamin rządnych. Na łóżkach trochę słony napyje
te brudny płachtu. W chatach ciemno, kucale
okna, rakała zacięcia. Mycie się nalecy do rad-
koci z chaci świat - miedziel. Lato jest zbarwienie
choć młodzień zacięwa kypili. - stary wyzdoln

Kacyma myje na ręce białe chacie w zimnej wodzie.
Łe zaci ryle razi po chacie - jedu jest tylko - przewo-
nie białe podłogi. Z nacyni: miska wpolnia goru-
głównie lub zleku. ~~Piana na ręce zbijają prapnik~~

<sup>Głównie mocz w zimnej wodzie, pić (pożycuje) poręca
popiatem iratady, do chbra podłoga, poręca, kula, mal chup;
dziewi wyjmują i ma ręce bijamie, (strajnik) zbijają, aucta</sup>
Kryje przydrożne przeważnie takie same, podna-
re kamienia, gracie stędn, a na tym kryje z liny.
luciu - zamiedbane i zmierzone. Jedu z przyzi
jest nystawiony na pamiętkę chobry jale, tu nieg-
dy pauska. Gdy ktoś ~~chodzi~~ chodzi na swoim polu ^{brzo} stawa

Kultura duchowa.

Sędności miejscowa jest mało pobożna. Do cerkwi
ida, gdy jest ładna - pogoda. Na nabożeństwa papat-
more nie chodzi (majitki). Na adpniia, chodka, ale
tylko z ciska wosi, co i kogoś może zobaczyć, no
i wesoło czas spędzić. Jaki cel adpniow nie widzą,
a gdy choć widzą o celu adpniow to jednak na to
się brytują. Siarzy modły się więcej, i spierają
nabożnie. młodych pouzga jest trochę.

Gdy ktoś umrze to idą na t.z. "święconie" - stary
 wózek spiważy, młodzi są młodzi, psoty i zbytki,
 nikomu nie wolno spać w tym domu. Po pogrzebie
 robią goście, zapraszają przeważnie kucyde.

Jak się przymyśli umarły, trzeba dać na ofiarę,
 jak stać się zjadł nie wolno wynosić śmieci, bo ktoś
 umrze. Sam w którym leży umarły zawieszają kłosa
 i imię, domu. Gdy śmieci palą a dym idzie w kie-
 smku jakiejś chały twierdzą, że tam ktoś umrze.

Dłakac nie każe, bo gdy nie psacke nie bożery:
 kowi by dwie mokro na drugim świeci, do trumny
 dają świecony, wodę, aby nie było psudo ciado.

Do pogrzebie kładą, miotły z wodą i rozkrutk
 w miejscu gdzie leżał umarły, żeby dusza się myła
 (mali imięwne chodzą do son i słuchają z mami,
 to są chce się od nich uwolnić musi ubranie
 i lubie mowozęyka przewrócić podjęwszy do forte,

Jak młoda idzie prosić na wesele, to dają jej
 przynędra przez zapaskę, żeby nie była biedna.

Przedycyna i weterynary ludowa: Gdy ktoś zachoruje
 idą po radę do ludzi, którzy coś wiedzą - znachorow-
 ci dają im przeważnie ciota. Na kół głowy kładą
 skład z tartych buraków i wiktorych z octem i cukrem.
 ciskaw: i przykładają wodę z mijej gdrus drogi, trę-
 czy się. Na karku pigę herbate lipowa i z kwiatu
 pokrzywy pniej. Przy chorobach kobiecych używają
 sporzku, strzygu, macieranki, kory do borwy, alshowy
 Ból i ośladką leca wodą ciepłą, okładami. Gdy chorzy
 nie chcą się b. ile wówczas udają się do lekarza z wyje-
 de lekarz im wiele może pomóc.

Starych psobit miała zupednie zniszczony zamiedbaue
 portmion zupednie bralo - ludności radkovicie profanije
 mija spoczytku - pase, kornie, krowy.

6
Basnie, podania, legendy, opowiesci

Ludzie tu, mniemaj, saami wozysko z drewna robia
specjalnych basni i t.p. Tu ma do przyjscia
[Kazdy proz waznego iacownika ma z przeloznika
ktore przewieznie parochi od prochoiw, misieia
lub rzed kioi z rodkiny parochi.]

Piesni: Z piesni naboicznych iprowaje z przizet,
ktore dialo nauczy - lub kuzde

Przygodnej piesni stwa:
"Hawaj gawdo honyt
"Bryj, bci na dwoi
kwas ty wotku knaty
so zla, oraty,
Hej, woy hej
Na linuj sia wiaty
Na jysanky daty
hej, woy hej!"

Na wochroniku in cerkocia
A w tej cerkowi in. Smiledej
iw. Nikotaj kryzonku ezitat
Kryzonku ezitat, postonku hlada
Lisi rzd wianoho sim welykoho
A chto sch sprotyt pro sprawy dlynosy
Tomu bude carstwo stworzene
A pelto zamkrene.

Kulturna spolecnosc: [Kazdy i t. d. parochi] Tu
Poslucia paroch-drewna oni maja skyp, woz prziznami
natomiani robia narainami, galy wprywa na rind
jednostky z tym wypadku Ukrainet.
Pod przymusem wyzdyja do szkoly, nauka jest
na dalszym planie w szkolce do pracy popadar-
czej - trizdra glazno, ze przizdreu mi by dre kry

nauczycielom, gdy by drze siate, cho dzit i uczyt sie,
 nic nie drze siate, stary sie na rodzice, ze nie
 je przeszkad do szkoły, a se wypadki je zrodzi-
 co w nabyje drzecho jeli to opiera sie sie do szkoły.
 loszku, praca nad drzeckiem niweluje rodzice,
 ludzosi nie rozumie co to jest moralisic,
 kieruje sie naczyt ze wozystkiem nadzwyczaj
 swobodnie, wobec drzecku rowniez, tak se uczy-
 kach jak i w mowie - slyce sie ze, drzecku nie
 rax wyrazu sie jak ludie stary. Fachowcem
 sie w zastawi daja wiele do powiedzenia, nie wie-
 dz jak sie zachowac / drzeckom jeli daja w szkole,
 codzie sie, pluje na padlone i t.p.)

Jeli chodzi o jedynki w stosunku do rodziny, to
 zawsze widzi sie postępowanie ogolu.
 Im wiecej ludzi jest w domu, tem wiecej sie, ko bedzie
 komu pracowac. Wiod podrozowni sa: " baj Pori opra-
 sia" " Jak na matie" " mes suwaty" " sy z dorozni"
 " opra nowolno" - to wzypiko przy powiedaniu mowia
 mechanicznie.

Wiod organizacyj wyodreku - oswiatowych jest
 zborytelna, "Prosiwly" ktora malo prosperuje, brak
 przewodnika. Ludzosi do Strazy Granicznej jest
 nieprzytylne nastawione, gdyz przemyslnicy tu
 znajduja sie w wielku ilosci - sa przy wycozkajeci cho-
 dzie na brachy, dawniej, kiedy byla Kurcja i nie bylo
 granicy siate Taw, chodzili, nawet maja swoje redziny
 na brachach. E drugiey stronie przesozda w jedne
 ery w drugiey stronie towar, ktory popadca sie
 w zgodzacy. Stworu tu mowa.

Powiat: S a n o k .

Gmina Zbiorowa: Komornik

Miejscowość: Wielka Dolina

K W E S T J O N A R J U S Z

.....
w sprawie badań środowiskowych.

1/.- Ludność :

a/ charakterystyka danej miejscowości pod względem narodowości /Rusini, Ukraińcy, Lemkowie i t.p. / oraz krótka historia jej powstania.

Ludność tu. to Lemkowie, którzy się Prusinami nazywali, a ich przodkowie (Prusinowie). O powstaniu niektórych danych nie można znaleźć. Starzy opowiadają, że k. dawno kilka wieków temu, przyjechali do tu. k. dawno rusyfikacji, którzy zajęli się wypalaniem lasów i w czasie tego nie osiedlili się. Później rusyfikacji byli oddać w uprawę roli, a przed wojną rusyfikacji w czasie, których gromadnie parali. Ludzi przybyło to coraz więcej, ta grupa uprawa roli i upraw, a więc nie do wad możliwości egzystencji musieli na podległości i w końcu do życia, więc wędrowali do Czech, a niektórzy do bogactw do pracy, gdzie tu już znaleźli. Tak rokrocznie odbywali marazje na całej k. tu, więc zaś tu powstawali w swoich n. z tego co karobili. Wprawdzie w czasie wojny zajęli się w ostatnich dniach, k. lat. Naród łeżył się tradycyjnie mi k. z postępcami k. zamięty w sobie, podlegali mi, o wiskim poziomie intelektualnym, do n. mi k. się g. a.

b/ Religja :

/ rzym.kat., gr.kat., prawosławna i t.p./

Wojny są wyznaczone grecko-kat.

Żeby, nie pobożnością, nie grzeszą - a objawia się
przeważnie zmuszanie, a nawet doświadczenie religij-
nie rozumię i swoich powołaniach kardynalskich.
- Brak siwiary - Wielkość wyrażają do, ceteri
dla tego że muszą, inni zaś dla tego, że dążyć i tak,
lub przywrócić się. Są celebrowani.

Święta główniejsze obchodzą według świątecznej tradycy-
jy. Świadczą się do nowin religijnych, jeśli wolać
Są wy się z tym interes i korzyść.

c/ sposób gospodarki /

/sposób uprawy roli, urodzajność, użycie nawozów sztucz-
nych, wielkość gospodarstw, przemysł domowy i t.p./

Świerca jest mniej urodzajna, przeważa glina
o podłożu kamienistym - góry - wskutek tego uprawa
roli wiąże się z trudnością. Świerca narodziła
tylko obrotowym - dlatego hoduje więcej bydła.
Winnicy uprawiają pod zasiewem młodej kwi, jak
także w górze drewniany, który wypalają na polach
gdzie mają być użyte. Na podściółkę uprawiają liście
drzew leśnych. Nawóz wywołuje pod koniec zimy, tam
kiedy do rozpoczęcia pracy. W ołki uprawiają głównie
zielonych, zaś krowa jest najczęściej drzewianą, białą
mija biała, owinę, brudzą, so popłocals jest. Najwięcej
mija, owa, gdyż jada płaski owinę. Wrodzajność ziem
w stosunku do tego co jej daje jest zaledwie jedna - zaś
ilość i jakość produktów jest nie nadzwyczajna. Świerca posiada
daje wiele, ta zaś porównywalna jest również w stosunku do
Ta ilość ziemniaków uprawia, dołaby, dostatek -
Przemysłowa właściwie im więcej. Wrodzajność ziemniaków
pewności ma własne utrzymywanie. Gospodarka wielka jest
niechcąc prowadzona - w obrotowym.
Wzrostem przemysłu domowego są głównie krowa i konopie
nie - mija wiele krowa i konopie - hoduje, owa, więc też uprawia
brzoja sukces dla własnego użytku tylko.

2/.- Życie społeczne i gospodarcze :

a/ organizacje gospodarcze / Kółka Rolnicze, Kooperatywy, Kasa Stefczyka / i udział w nich miejscowej ludności.

Zadanych organizacji gospodarczych w mieście minimal. Istniała kółka Rolnicze L. Z. "Porhoła" na którą doszli niektórzy wzięci gospodarze, jednakowoż mi do tego istniała i musiała upaść a to z braku odpowiedzialnych ludzi do prowadzenia jej. Istniała u lud. ludz. humanitaryzm - egoizm, chciwość, chytrość, szelunę i mądry L. emulsi.

b/ organizacje oświatowo - społeczne / Czytelnie Proświty, Czytelnie Kaczkowskiego, Ridna Szkoła i t.p. / i udział w nich miejscowej ludności.

Pracująca organizacja oświatowa, jest czytelnia Proświty, do której należą młodzież i generacja inkarnująca się. Czytelni posiada wiele książek. Rozwój jej obecnie lewnie postępuje, a to z braku odpowiedzialnego przewodnika duchowego. Za poprzedniego ks. Półępa Proświta robiła postępy. Obecnie, wskazywa na podokres, dniadawa. Stary przysłuchnie, adresem się do czytelnia, lecz czynnego udziału mi biorą, gdyż mi mają pojęcia o jej znaczeniu (analizacji) Proświta przemawiająca gazetę.

3/.- Krótka charakterystyka ludności pod względem przekonań politycznych / stosunek do Państwa Polskiego /

Ścisłej są one, danych o przekonaniach politycznych nie możemy przytoczyć, zwykłe idą na lepszą stronę. W nastawieniu politycznym przeważnie ukrywają - a przeważnie nie, znajdują się w polityce. W oświatnich sprawach dają nam poważnie większe pokynności gazet moralistycznych.

Gazety mają starożytność - starsi posiadają. Młodzież, pod wpływem książek, prasy i gazet i dążeń z postępnym, coraz moralistycznym. W stosunku do państwa Polskiego nie jest wrogie, a i przychylnie.

Na nauczyciela z okazji jubileuszu Święta Państwowego w Dworku z ludności nikogo nie ma, jak i na porankach a szkole.

4/.- Nazwiska główniejszych przedowników pracy oświatowo - społeczno - gospodarczej.

Przewodników w pracy oświatowo - społecznej, którzyby oddawali się z zaciętością tej działalności nie ma. Zawsze takim przewodnikiem jest najmniejszy proboszcz p. k. - obecny nie.

W Kroszynie dnia 28 lutego 1936

.....
/podpis/

Lnia 18. II. 1939.

L: 13/39.

Inspektorat Szkolny

ciąg dalszy monografii obwodu.

- 1). Na maps zastępuje cerkiew. Zaiste ją budować w roku 1850 a ukończono 1854.r. Ciekawym jest „Ikonostas” który posiada charakterystyczne obrawy proroków i apostołów, w których występuje bizantyjnizm & renesansow. Również wartościowym jest obraw Matki Bożkiej, umieszczony po lewej stronie „carskich wrot” t. zw. „Obraw Namystnyj”, sięga on pr. podobnie XVIII stulecia. Również ciekawy jest „Kominch” z kuty & kamienia, na którym cierny się (opiciu) wspił.
- 2). Z bogactw naturalnych jest glina „trypła”, która nie ma porównania chłopskiej. Ciekawe jest źródło na górze Hochnate t. zw. „Głodne wode” (po wypiciu dostaje apetyt).
- 3). Organizacji społeczno - oświatowych nie ma.
- 4). Ośrodków kulturalnych również nie ma.
- 5). Organizacji gospodarczych też nie ma.
- 6). Z posiad. ziem gospodarczych to „Flon” (3 egzempl. na cały wieś). Czytelnia oraz biblioteki nie ma.
- 7). Drogi bite w stanie dobrym. Najbliższe miasto pow. to Somok. Odległość z Wisłoka do Somoka wynosi 42 km. Potrzebne furmanki, koleje i poczta.
- 8). Chętności rozwoju pod względem turystycznym - urodzajowego - rybołówstwa są duże. Zainteresowanie ludności pod tym względem małe.

p. o. kier. szk.

Do

Pana Inspektora Szkolnego
w Sawoku

Przedkładaam dane odnośnie co do krytyk
Teukorskich.

- 1) W realizacji bukwaru Teukorskiego miema
specjalnych trudności - moje pióra materiału
rodziców robi przeszkody w kupnie bukwaru.
Bukwary są wprowadzone w I, II i III oddz.
- jak się dowiadywałam, dla II oddz. bukwaru jeszcze
miema w kuzgarniach. W pewnym oddz. gdy zapo-
wiadam, by składały pieniądze na zakupno
wspólnie książek, miema się zdziwić, ale gdy
kilka godzin w klasie wstydzi napędzić zakupni
- 2) Ludności ogólnie opornie mi reaguje, co do tych
krytyk - mi miatem wypadku, by któryś gospo-
darz wniósł zażalenie do bukwaru, obawiają się
zmian podjętych - wydatki. Są jednostki
inteligentniejsze i mniej więcej krytyczne, które miema
jeszcze pomrukują, ale mało przesłani.

Wiśtok Dolny, dnia 21 października 1936 r.

W. Fontaniewicz
Kier. zyk.

15
KIEROWNICTWO SZKOŁY

W WISŁOKU DOLNYM.

L.: 10/38

data 29. I. 1938

Do
Inspektoratu Szkolnego
w Sankarach.

W odpowiedzi na pismo z dnia 25. I. 38. № 11/90/P
Kierownictwo szkoły domosi, że w czasie „płebienstwa”
była bardzo silna akcja zycofanie bukroru fer-
kowskiego.

W tym tygodniu Kierownictwo szkoły otrzymało
wiadomości (fakt niepotwierdzony), jakoby ludności
miejsca chcąc powziąć się tych podjęć miało
w zamierze wysłać strażk.

Gdy fakt ten zostanie potwierdzony Kierow-
nictwo szkoły domosi do Inspektoratu Szkolnego.

W Powliszewy
p. v. k. s. p.

Glan

Wielki Wielki
(Wielki i Wielki)

Wielki

Wielki
i Lecznia